

LA CONTRAPORTADA de VALENTÍ PUIG

Un subjecte encaputxat

“Des de la meua cambra, on llegia l’esplèndida premsa dominical britànica, vaig sentir el tiroteig. L’endemà, al Bogside hi havia una fogonya encesa, els encaputxats de guàrdia, gent que resava, les taques de sang dels caiguts, enrevoltades ja d’estampes o de flors.”

En un pub de Derry –al Bogside, territori exclusiu de l’IRA– vaig conèixer un jove terrorista d’ETA que era a Irlanda del Nord per ensenyar karate als terroristes irlandesos. Després l’entrevistaren per televisió, encaputxat i amb intèrpret. Això era pel curs 1971-1972 i jo era a Derry per donar classes com a “Spanish assistant teacher”. Aleshores, generalment es negava la col·laboració internacional del terrorisme, però la presència del “karate kid” d’ETA al Bogside més aviat va fer-me entendre que les coses anaven d’una altra manera.

Als matins donava classes en un col·legi protestant –Foyle College–, a les tardes anava a un col·legi catòlic –St. Columba–, situat a l’àrea del Bogside i un subjecte amb pistola i caputxa em deixava passar amb un gest d’habitualitat. L’ex-professor més conegut del col·legi catòlic era John Hume, qui és des de fa anys el vertader líder de la minoria catòlica i no els assassins del Sinn Féin en excandència. Aleshores encara cuejava Bernadette Devlin, famosa per una bufetada que havia despatxat contra un diputat a la Cambra dels Comuns.

A Derry, cada dia una bomba de l’IRA destruïa un hotel o un magatzem. L’avís pertinent permetia gairebé sempre desallotjar el lloc amenaçat: la campanya terrorista de l’IRA encara no havia inclòs víctimes civils. Als primers mesos vivia al Bogside, amb una família catòlica i a les nits passava les hores en un dels pocs pubs on les comunitats catòlica i protestant es barrejaven. Una tarda, l’IRA va matar un soldat britànic a deu passes del portal de casa i tot sovint el gas lacrimogen que emprava l’exèrcit entrava a les vivendes i ploràvem més del compte, mentre els gossos fugien com centelles. Quan la policia va disparar contra un cotxe que no parava en un control, hi quedà mort un alumne del St. Columba.

També vaig viure en una zona més tranquil·la –mixta– amb una família protestant i per veí teníem un professor catòlic cunyat de Seamus Heaney –ara premi Nobel–. Erem a molt poca distància de la frontera fruit de la partició dels comtats del nord i la traspasàvem tot sovint, quan anàvem de passeig per la vora del riu Foyle, de cap a la costa atlàntica. Algunes vegades anàvem a Belfast però molt més sovint a Dublín, capital de la República d’Irlanda.

Aleshores succeí el “Bloody Sunday”, tot just quan un cinema de Derry tenia programada –i va retirar-la– la pel·lícula *Sunday Bloody Sunday*, el curiós *menàge a trois*, amb Peter Finch i la insuportable Glenda Jackson. Encara avui, les circumstàncies del “Bloody Sunday” no han estat aclarides del tot. Va ser una marxa dels drets civils convocada per organitzacions catòliques. Els paracaigudistes, recentment destinats a l’Ulster i poc habituats a situacions d’aquella mena, actuaren sense un bon control: també hi hagué provocació per part de l’IRA. En total, tretze manifestants morts al Bogside. Des de la meua cambra, on llegia l’esplèndida premsa dominical britànica, vaig sentir el tiroteig. L’endemà, al Bogside hi havia una fogonya encesa, els encaputxats de guàrdia, gent que resava, les taques de sang dels caiguts, enrevoltades ja d’estampes o de flors. Vaig veure Bernadette Devlin, perorant des d’un cadafal.

Després, el govern de Londres decidí reduir els poders del parlament autonòmic de Stormont, dominat pels unionistes. Quan la BBC donà la notícia jo era a la sala de professors del col·legi protestant. Aleshores, un professor *senior* digué: “Em sento com els francesos d’Algèria quan De Gaulle donà la independència als algerians”. Han passat anys i he tornat sovint a Irlanda. Per desgràcia, allà i aquí encara queden còmplices encaputxats.